

Overbevolking in de gevangenissen

Raad van Europa herhaalt zijn oproep aan België voor dringende actie

Brussel, 4 oktober 2023

In een nieuwe [beslissing](#) van het **Comité van Ministers van de Raad van Europa** wordt België opnieuw opgeroepen dringend werk te maken van maatregelen om het structurele probleem van **overbevolking** en **ontoereikende detentieomstandigheden** het hoofd te bieden.

Het Comité van Ministers ziet toe op de uitvoering van de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Vorig jaar nam het Comité van Ministers een **interimresolutie** aan waarin het zijn diepe bezorgdheid uitte over de verslechterende toestand in de Belgische gevangenissen en België opriep dringend actie te ondernemen. In een ['mededeling 9.2'](#) zetten de CTRG en het Federaal Instituut voor de bescherming van de Rechten van de Mens (FIRM) in juli 2023 uiteen waarom ook het recentste [actieplan](#) van België niet aan die interimresolutie niet tegemoetkwam. Het Comité van Ministers volgt in zijn nieuwe beslissing deze analyse.

Het Comité van Ministers uit opnieuw zijn **bezorgdheid over de toename van de gevangenisbevolking**. Het stelt vast dat de vroegere, jarenlange nagestreefde doelstelling van een beperking van het aantal gedetineerden tot 10.000 niet meer wordt gehandhaafd. België wordt opgeroepen zijn inspanningen te richten op een beperking van het aantal gedetineerden veeleer dan op een uitbreiding van de gevangenscapaciteit en zich daarbij te laten leiden door de aanbevelingen van de Raad van Europa en het CPT (Europees Comité voor de Preventie van Foltering en Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing). Naast de herhaalde oproep om meer toepassing te maken van alternatieven voor opsluiting (elektronisch toezicht, probatievoorwaarden, voorwaardelijke invrijheidstelling), pleit het Comité van Ministers opnieuw voor **bindende maatregelen om de gevangenisbevolking te reguleren** en voor een **omvattend beleidsplan** om de overbevolking te kunnen bestrijden.

België wordt andermaal opgeroepen ervoor te zorgen dat **alle gedetineerden over een bed beschikken**. Ook de detentieomstandigheden moeten worden verbeterd door alle meerpersoonscellen te voorzien van afgesloten **sanitaire voorzieningen** en in het bijzonder door meer **activiteiten buiten de cel** mogelijk te maken.

Het Comité van Ministers maande België ten slotte opnieuw aan een **rechtsmiddel** uit te werken **dat gedetineerden toelaat mensonwaardige detentieomstandigheden aan te vechten**, zo nodig door het verkrijgen van een invrijheidstelling.

De actualiteit onderstreept het belang van de aanbevelingen van het Comité van Ministers van de Raad.

Op 26 september 2023 zijn 11 508 personen opgesloten (op 25 september 2022: 11 012 personen) hoewel de 'operationele capaciteit' van de gevangenen beperkt is tot 10 412 (10,72 % overbevolking).

Hoewel 'tijdelijk' 285 bedden extra werden geplaatst, sliepen op 15 augustus 2023 nog steeds 142 mensen op een matras op de grond.

De sinds 1 september 2023 gewijzigde regels over de uitvoering van straffen van zes maanden tot twee jaar verhogen de druk op de gevangenen. Opsluiting is geen mirakeloplossing (zie [advies CTRG over uitvoering korte straffen](#)). De detentiehuizen zouden de nood aan bijkomende capaciteit moeten opvangen. Die capaciteit is momenteel niet beschikbaar.

De tijdelijke maatregel van vervroegde invrijheidstelling tot vermindering van de overbevolking eindigde op 31 augustus 2023 (hoewel de maatregel tot einde 2024 had kunnen worden verlengd). Daardoor zullen gedetineerden die een langere straf ondergaan, langer een cel in de gevangenis bezetten.

Vooraf in de arresthuizen blijft de overbevolking alarmerend hoog. 3 785 personen (32,89 % van de gedetineerden) zijn voorlopig aangehouden. Doortastende maatregelen om het aantal en de duur van de voorlopige aanhoudingen te beperken werden nog niet genomen.

Het aantal geïnterneerde personen in de gevangenen stijgt onophoudelijk. Op een jaar tijd steeg het aantal geïnterneerden van ongeveer 820 tot 942 van de opgesloten personen (8,19 % van de gedetineerden). Geïnterneerden horen niet thuis in de gevangenis. De capaciteit om geïnterneerde personen op te nemen in federale psychiatrische centra of in het zorgcircuit ontbreekt.

Een initiatief om de gevangenisbevolking te reguleren werd niet genomen. Een omvattend beleidsplan gesteund op wetenschappelijke analyses ontbreekt. Enig initiatief om een preventief rechtsmiddel tegen mensonwaardige detentieomstandigheden uit te werken werd, op een voorbereidende vergadering na, niet genomen.

De CTRG roept dan ook opnieuw, zoals in zijn [mededeling van 27 juni 2022](#), alle bevoegde actoren op – zowel de regering als het parlement, de rechterlijke macht en alle andere actoren van de strafrechtsketen – niet langer te dralen bij de uitvoering van de streng geformuleerde aanbevelingen van de Raad van Europa.